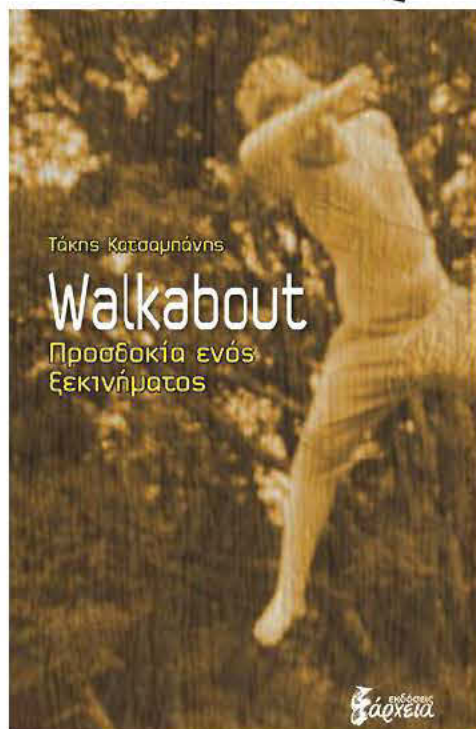

ΤΑΚΗΣ ΚΑΤΣΑΜΠΑΝΗΣ: Walkabout.

Προσδοκία ενός ξεκινήματος

Το βιβλίο του Τάκη Κατσαμπάνη κινείται στο μεταίχμιο λογοτεχνίας και ημερολογίου, μνήμης και μυθοπλασίας, φιλοσοφίας και υπαρξιακής περιπλάνησης. Ο συγγραφέας ανατρέχει στην τετραετία όπου έζησε στην Αυστραλία, ενθέτοντας στην αφήγηση σπαράγματα ημερολογιακών καταγραφών, λεπτογραφήματα ενός ερμηνευτικού λυρισμού. Στις σελίδες η σύγχυση του εξόριστου βλέμματος συνυφαίνεται με την εξουθενωτική προσπάθεια του αφηγητή να αναγνωρίσει τα ζωτικά στοιχεία της αποσυντεθειμένης ταυτότητάς του. Η άλλη χώρα απλώνεται μες στην εύτακτη απεραντοσύνη της σαν υπόσχεση ευτυχίας, αλλά εκείνον τον δελιάζε η τραγικότητα του χάους. Το πρόβλημα, φυσικά, δεν ήταν η γεωγραφία. Ωστόσο, προτιμούσε τις όχθες από τις περιδιλήσεις των ωκεάνιων κυμάτων. Ηθελε όχθες να περιφράσουν το «ξεχείλισμά» του.

Η παρατήρηση του ξένου τόπου μετεξελλίσσεται δεξιοτεχνικά σε εταστική αυτοπαρατήρηση. Ο αφηγητής αισθάνεται το πρωτόφαντο μέρος, τελείως αποκαθαρμένο από δράματα και συγκρούσεις, σαν «δοκιμασία για την ψυχή». Η περιρρέουσα ευζωία αναρρίπιζε ενδότατες εκκρεμότητες. Η προσδοκία της αρχής, του μηδενός, κατίσχυε του νόστου. Το ταξίδι στην άλλη άκρη της γης ήταν για τον συγγραφέα μια περιπέτεια μεταμόρφωσης, μια μανιώδης αναμέτρηση με τις πολλαπλές, λανθάνουσες ταυτότητές του. Όπως ο ίδιος λέει: «Ντρεπόμουν που δεν ήμουν αυτό που υπήρχε διπλωμένο μέσα μου».

Ο Κατσαμπάνης αποτυπώνει με τρομερή ένταση το άγχος μιας συνείδησης εκτεθειμένης στον φόβο, την αμφισβήτηση, την αλεξία. Οι στιγμές που ο συγγραφέας αναλογίζεται την αποτυχία της ξένης γλώσσας να μεταφράσει τους σπασμούς της μητρικής είναι εκπληκτικές. Κάθε ταυτότητα προϋποθέτει μια πραγματικότητα και η πραγματικότητα νοείται μόνον μέσω του λόγου. Ενας λόγος σπασμένος, διάτρητος, χασματικός, όπως είναι ένας δάνειος λόγος, αδυνατεί να μεταπλάσει ό,τι ονομάζει σε πραγματικό, σε βέβαιο. Η αποσύνδεση μεταξύ λέξης και πράγματος «στύβει τον κόσμο από κάθε σημασία, από κάθε απόχρωση, κάθε ρίγος ή υπαινιγμό». Μιλώντας την ξένη γλώσσα,

ο αφηγητής ένιωθε να ψελλίζει «ένα αλφάβητο μοναξιάς». Ο,τι μύχιο τον συντάραζε παρέμενε άλεκτο. Ματαίως πάσχιζε να εγκεντρίσει στη δανεική γλώσσα τα άγνωστα και αδύτητα που μαινόταν μέσα του. «Όσο περισσότερες λέξεις, τόσο περισσότερα θραύσματα».

Μολονότι η αφήγηση του Κατσαμπάνη είναι εντόνως ενδοστρεφής, οι λέξεις του αποζητούν την εξωστρέφεια, αδημονούν να απελευθερωθούν από την αυτοαναφορικότητα για να διερευνήσουν ανύποπτους δεσμούς με τον κόσμο. Η δραματικότητα του λόγου του έγκειται στην επιθυμία του να εποικίσει τον λόγο του άλλου. «Η μητρική γλώσσα ήταν πια μια γλώσσα για μονόλογο». Η ξένη γλώσσα, πάλι, έσφυζε από σιωπές, ανείπωτο θυμό και άλαλα ξεσπάσματα. Μπορεί μιλώντας την ο αφηγητής να απαλλασσόταν απ' αρθρώνο νοσταλγο ιδιόλεκτο γλώσσας μου, αυτομέσα μου κάθε βεβί. Η απώλει στην επιφ' οδυνηρή, τέρα. Η ε του αφη την προσ αρχής, ό: απαντοχί νικής αρ: νόμο του

η διακαής ανάγκη υπονοείται στην τεταμένη σχέση του με έναν πανεπιστημιακό. Εναν αλαζονικό, αδιάφορο, απαραίτητο, ωστόσο, πατέρα, που αποκαθιστούσε την, πλασματική έστω, αρτιμέλεια του οιονεί γιου. «Το άπειρο ως μεταμόρφωση του νεκρού πατέρα δεν αντεχόταν», συλλογίζεται ο συγγραφέας.

Ο Τάκης Κατσαμπάνης στο πρώτο του βιβλίο μάς υπενθυμίζει με τη στοχαστική γραφή του πως η γλώσσα δικαιώνεται όταν αποτολμά να καταβυθιστεί στην πρωτογενή πηγή της, το συναίσθημα. Οι λέξεις του διατρέχουν αλγινές ιστορίες μετανάστευσης μέσα από τις οποίες επιχειρούν να αποτιμήσουν τη δική τους εξορία, τον μειωρισμό τους ανάμεσα στο ρητό και το άφατο. Ο αναστοχασμός της θλίψης και της αγωνίας των λέξεων

500 λέξεις με τον Τάκη Κατσαμπάνη

Ο Τάκης Κατσαμπάνης γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή. Εργάστηκε για χρόνια ως φιλόλογος. Το 2007 έφυγε για την Αυστραλία. Κατά την τετραετή παραμονή του εκεί δούλεψε ως γλωσσολόγος, δημοσιογράφος και ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Σίδνεϊ. Το «Walkabout» (εκδ. Εξάρχεια) είναι το πρώτο του βιβλίο και το ημερολογιακό του μέρος γράφτηκε στην Αυστραλία.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Στην κυριολεξία την «Ανθολογία του Σπουν Ρίβερ» του Edgar Lee Masters και τα «Ημερολόγια χρήσης» του Κωνσταντίνου Ματσούκα, ένα αδερφό μου βιβλίο.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Δεν θα ήθελα να είμαι κάποιος ήρωας, ίσως αφανής. Για να παίξω με τον ανθρωποκεντρισμό, το αγριόγιδρο στο «Βάρος της πεταλούδας» του Ερι Ντε Λούκα.

Με ποιον συγγραφέα θα θέλατε να δειπνήσετε;

Με πολλούς! Αυτήν τη στιγμή με την Αλις

Μονρό. Με τον Μπρους Τσάουιν να περπατήσουμε. Να πω με τον Ντίλαν Τόμας, αν άντεχα.

Ποιο ήταν το τελευταίο βιβλίο που σας έκανε να θυμώσετε;

Δεν θυμώνω με βιβλία, απλά δεν συνεχίζω την ανάγνωσή τους. Μάλλον υπάρχει ένα είδος προεπιλογής.

Και το τελευταίο που σας συγκίνησε;

Με συγκίνησε ένα ποίημα του Ουίλιαμ Κάρλος Ουίλιαμς «Το πορτρέτο μιας προλετάριας».

Ποιο κλασικό βιβλίο δεν έχετε διαβάσει και ντρέπεστε γι' αυτό;

Πολλά δεν έχω διαβάσει ή τα έχω μισοδιαβάσει και τα συναντώ μπροστά μου, π.χ το «Μόμπι Ντικ». Δεν ντρέπομαι, ελπίζω να τα ξαναβρώ.

Τι σημαίνει «Walkabout»; Είναι ένα τοπίο αλλού, που σηματοδοτεί μια επανεκκίνηση εαυτού;

Αρχικά, αναφορά σε τελετή μύησης των Αυστραλιανών αυτοχθόνων, όπου έφηβα αγόρια από 10 έως 16 έπρεπε να περιπλανηθούν στο φυσικό τοπίο για περιόδους έως και έξι

μηνών προς χάρη της μετάβασης στον ανδρικό ρόλο. Αργότερα, στη γλώσσα των λευκών εποίκων χρησιμοποιείται λίγο υποτιμητικά, για να περιγράψει την προβληματική συνήθεια των Αμποριτζίναλς να μετακινούνται συνεχώς, πράγμα που δυσχέραινε την καταγραφή τους και τις παροχές κοινωνικών υπηρεσιών υγείας, στέγασης κ.λπ. Σίγουρα μια περιπλάνηση είναι ο πιο σύντομος δρόμος αυτογνωσίας, να αποδειχθείς σπασμένος, ένα συναρπαστικό παιχνίδι παζλ για τον μικρό.

Ελληνας στην Αυστραλία. Πόσο συναρπαστική και πόσο άχαρη ήταν αυτή η ζωή;

Η ζωή αλλού είναι πάντα συναρπαστική και δύσκολη. Σου φέρνει δώρα όσο είσαι ανοιχτός, ευάλωτος και προσμένεις κάτι. Όταν αυτό εκπληρωθεί μπορεί να γίνει άχαρη ειδικά εκεί όπου οι τόσο πολλοί κανόνες επηρεάζουν και τις ανθρώπινες σχέσεις.

Μνήμη vs μυθοπλασία ή το ένα συμπληρώνει το άλλο;

Όπως είπε ο Ουίλιαμ Τζέιμς, όλα τα βιβλία γράφονται σε χρόνο παρελθόντα και με τη γραφή τους ανοίγουν δρόμο μπροστά. Νομίζω λοιπόν ότι η γραφή ξεκινάει από το παρελθόν και ανοίγεται στο μέλλον.